

Силабус дисципліни «Економіка підприємства АТ»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 274 · АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Економіка підприємства АТ

Спеціальність: **274** Автомобільний транспорт

Ступінь: Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в економічному контексті автотранспортної галузі: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати економічні поняття транспортної сфери, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та короткі аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу кейсів автотранспортних підприємств. - аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію галузі АТ; - виділяти головне та узагальнювати результати; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності економіки підприємства автомобільного транспорту, її функцій та ролі в ринковому середовищі. Знання принципів функціонування автотранспортного підприємства (АТП) як суб'єкта господарювання, його організаційно-правових форм, ресурсного забезпечення та механізмів прийняття економічних рішень. Здатність аналізувати економічні показники АТП: витрати перевезень, доходи від транспортних послуг, прибуток, рентабельність, ефективність використання рухомого складу та конкурентоспроможність на ринку транспортних послуг. Знання основ ціноутворення на автотранспортні послуги та стратегічного планування. - оцінювати економічний стан АТП за ключовими показниками; - визначати роль і функції АТП у системі транспортного комплексу; - характеризувати ринок транспортних послуг та конкурентне середовище; - орієнтуватися в основах ціноутворення на перевезення та управління витратами; - пояснювати вплив зовнішнього середовища на господарську діяльність АТП.	Результати навчання Пояснювати сутність економічних категорій та явищ: витрати перевезень, дохід від транспортних послуг, прибуток, рентабельність, конкурентоспроможність, інвестиції в рухомий склад та підприємницький ризик в АТ-галузі. Аналізувати основні показники господарської діяльності АТП для виявлення сильних і слабких сторін їх функціонування. Характеризувати організаційно-правові форми автотранспортних підприємств та ринок транспортних послуг, застосовувати методи оцінки ефективності перевізної діяльності, визначати основні тенденції та робити висновки щодо конкурентоспроможності АТП. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері автомобільного транспорту. - пояснювати економічний зміст термінів галузі АТ; - аналізувати структуру і динаміку витрат і доходів АТП; - визначати показники рентабельності, ефективності та конкурентоспроможності АТП; - застосовувати базові методи оцінки виробничих і фінансово-економічних результатів; - використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих рішень у сфері АТ.
--	---	---

Автотранспортне підприємство в ринковому середовищі

Тема 1.1

АТП як суб'єкт ринкової економіки. Сутність та особливості підприємства автомобільного транспорту, його класифікація, організаційно-правові форми, цілі та функції в транспортному комплексі України.

Тема 1.2

Ринок транспортних послуг та конкурентне середовище: попит на перевезення, ринкова рівновага, типи ринкових структур у сфері АТ та їх вплив на господарську діяльність.

Тема 1.3

Виробнича програма та планування перевезень. Показники виробничої програми АТП, планування обсягів вантажних та пасажирських перевезень, оцінка підприємницького ризику на ринку АТ-послуг.

Економічні ресурси автотранспортного підприємства

Тема 2.1

Виробничі ресурси АТП: рухомий склад як основний засіб, оборотні кошти (паливо, мастила, шини, запчастини), трудові ресурси (водії, ремонтний персонал) — склад, структура та показники ефективності використання.

Тема 2.2

Витрати автотранспортного підприємства та собівартість перевезень. Класифікація витрат, статті калькуляції собівартості транспортної продукції, методи управління витратами АТП.

Тема 2.3

Ціноутворення на ринку транспортних послуг. Методи встановлення тарифів на перевезення, тарифна політика АТП, вплив ринкових умов та конкуренції на тарифну стратегію підприємства.

Фінансово-економічні результати діяльності АТП

Тема 3.1

Дохід, прибуток і рентабельність АТП. Формування доходів від транспортних послуг, розподіл прибутку, показники рентабельності перевезень та їх аналіз.

Тема 3.2

Персонал АТП та продуктивність праці. Склад і структура персоналу автотранспортного підприємства, нормування праці водіїв і ремонтних робітників, системи оплати праці.

Тема 3.3

Фінансовий стан АТП та управління фінансовими ресурсами. Джерела фінансування діяльності підприємства, оцінка фінансової стійкості та платоспроможності АТП.

Стратегія розвитку та ефективність АТП

Тема 4.1

Конкурентоспроможність АТП: сутність, чинники, методи оцінки та шляхи підвищення якості транспортних послуг в умовах ринкової конкуренції.

Тема 4.2

Інвестиційна та інноваційна діяльність АТП: оновлення рухомого складу, впровадження цифрових технологій (GPS-моніторинг, телематика), джерела фінансування, оцінка ефективності інвестицій.

Тема 4.3

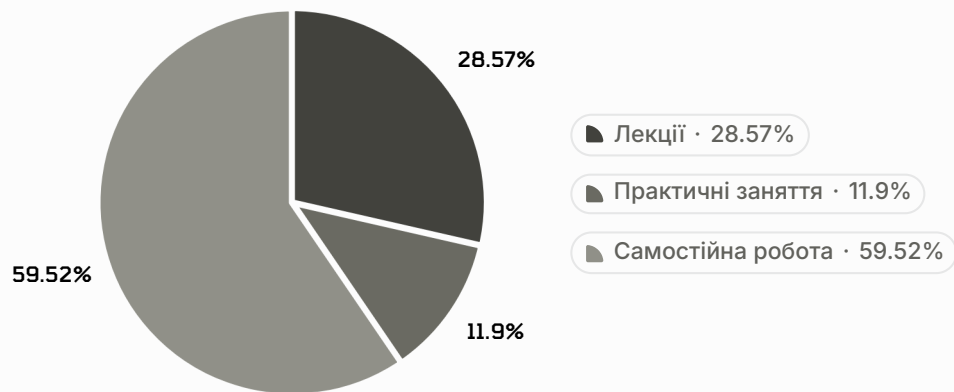
Економічна безпека та стратегічний розвиток АТП. Ризики підприємницької діяльності на ринку АТ-послуг, антикризове управління, стратегії розвитку та показники ефективності господарської діяльності.

Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 – АТП в ринку	2	1	6
	Тема 1.2 – Ринок транспортних послуг	2	1	6
	Тема 1.3 – Виробнича програма АТП	4	2	7
Модуль 2	Тема 2.1 – Ресурси АТП	4	2	7
	Тема 2.2 – Витрати та собівартість перевезень	4	2	7
	Тема 2.3 – Ціноутворення на АТ-послуги	2	1	7
Модуль 3	Тема 3.1 – Дохід і рентабельність АТП	4	2	8
	Тема 3.2 – Персонал та продуктивність праці	4	2	8
	Тема 3.3 – Фінансовий стан АТП	2	1	7
Модуль 4	Тема 4.1 – Конкурентоспроможність АТП	2	1	6
	Тема 4.2 – Інвестиції та інновації в АТ	2	0	6
	Тема 4.3 – Ефективність і стратегія АТП	4	0	6
Разом		36	15	75

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (36 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з економіки АТП
- **Практичні (15 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач з перевезень
- **Самостійна робота (75 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **62,5% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з галузевими джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з економіки підприємств автомобільного транспорту (Іванілов, Дмитрієв, Непран та ін.), нормативно-правовими актами (Закон України «Про автомобільний транспорт», Господарський кодекс України), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування економічних категорій галузі АТ.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства інфраструктури України, Укртрансбезпеки (dsbt.gov.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua) та Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України (AsMAP). Аналіз статистичних звітів щодо діяльності АТП, даних про обсяги перевезень, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення собівартості перевезень, показників рентабельності та ефективності використання рухомого складу; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу господарської діяльності АТП, структури витрат, динаміки доходів і прибутку; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань транспортного ринку України.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач з розрахунку техніко-економічних показників роботи АТП, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розв'язання; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, формул розрахунку собівартості перевезень, пробігу рухомого складу; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (визначення техніко-економічних показників роботи рухомого складу, витрат і собівартості перевезень). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі з економіки АТП, аналіз показників господарської діяльності). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та розв'язання практичних задач з економіки АТП. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Економіка підприємства АТ» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері автомобільного транспорту. Такий підхід сприяє глибшому розумінню економічних процесів галузі АТ, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових задач з організації перевезень та управління АТП.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики АТП; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних економічних ситуацій автотранспортних підприємств; студенти виявляють проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки щодо оптимізації діяльності АТП.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення собівартості перевезень, рентабельності, ефективності використання рухомого складу); відпрацювання алгоритмів розв'язання галузевих задач.
Дискусії Обговорення актуальних економічних проблем автотранспортного ринку України (конкурентоспроможність, тарифна політика, ризики перевізників); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону України «Про автомобільний транспорт», Господарського кодексу, правил перевезень та підзаконних актів; формування навичок роботи з галузевою правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою з економіки АТ; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації галузевої інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей з економіки підприємства АТ.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 274 «Автомобільний транспорт».		

Рекомендована література та ресурси

1. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
2. Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. (ред.) Економіка підприємства : підручник. — Київ : Кондор, 2022. — 720 с.
3. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка підприємства». — Київ : НУБіП України, 2024.
4. Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум : навч. посіб. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с.
5. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
6. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
7. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
8. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом: курс магістра : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
9. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
10. Ющишина Л. О. Управління ресурсами та витратами: курс лекцій. — Луцьк : Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. — 103 с.
11. Чередніченко О. О., Мірзоєва Т. В., Степасюк Л. М., Томашевська О. А. Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.
12. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 № 2344-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
13. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
14. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
15. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
16. Міністерство економіки України. — URL: <https://me.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Державної служби з безпеки на транспорті (Укртрансбезпека). — URL: <https://dsbt.gov.ua/>
20. Асоціація міжнародних автомобільних перевізників України (AsMAP). — URL: <https://asmap.ua/>
21. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>